

Nr 13

Utlåtande i anledning av väckt motion angående utformningen av en planerad internationell finansieringsinstitution, m.m.

I en inom andra kammaren under nr 619 väckt, till bankoutskottet hänvisad motion har herrar *Rydén* och *Christenson* i Malmö hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte föreslå att den internationella finansieringsinstitutionen (IDA) får en sådan utformning att den vid sidan av att tillhandahålla investeringskrediter till de underutvecklade länderna även direkt engagerar sig vid etablerandet av industri-, handels- och transportföretag inom de underutvecklade länderna eller om detta icke låter sig göra, att Kungl. Maj:t tar initiativet till skapandet av en sådan etableringsfond som i motionen skisserats inom Världsbanken.

I den föreliggande motionen har framhållits, att bristen på riskvilligt kapital för investeringar inom näringslivet i länder under utveckling »spelar en ödesdiger roll». För att avhjälpa denna brist anser motionärerna att de internationella offentliga insatserna i större utsträckning bör inriktas på den privata sektorn. Den multilaterala hjälpen bör med andra ord inkludera åtgärder för att starta och driva industri- och handelsföretag i dessa länder. Världsbanken anses vara den lämpligaste organisationen för administrerandet av en biståndsverksamhet av detta slag. Motionärerna erinrar om att Världsbankens biståndsverksamhet avses bli förstärkt genom förslaget om bildandet av en ny internationell finansieringsinstitution (IDA). I motionen föreslås att vårt land antingen försöker påverka utformningen av denna fond i den riktning som angivits eller verkar för bildandet av ytterligare en fond, som skulle ha helt till uppgift att etablera och driva industri- och handelsföretag i de mindre utvecklade länderna. Efter en tid av förslagsvis fem år skulle samtliga aktier i företaget säljas inom det hjälpbehövande landet och ledningen överlåtas på den inhemska tjänstemannakadern.

Över motionen har utskottet inhämtat yttrande från *fullmäktige i riksbanken*, som anfört följande.

Motionen utgår från att den »väldiga» kapitalhjälpen till de underutvecklade länderna skulle ha givit oväntat ringa resultat beroende på dess inriktning på allmännyttiga och liknande projekt. Trots att denna kapitalhjälp i förhållande till de föreliggande behoven snarast måste betecknas som knapp, har den i själva verket haft en avgörande betydelse för vissa länders möjligheter att genomföra sina utvecklingsprogram. (Indien erhåller t. ex. under

den andra femårsplanen utländskt bistånd uppgående till halva värdet av landets export.) Att hjälpens inriktning på basinvesteringar inte skulle vara gynnsam, torde man få ställa sig tveksam till. Sådana investeringar i ekonomiskt mindre utvecklade länder jämnar nämligen marken för privata investeringar, vilka annars ej skulle komma till stånd.

Detta hindrar givetvis inte att tillförsel av privat riskvilligt kapital för nyetablering inom näringslivet i de mindre utvecklade länderna utgör ett angeläget önskemål, icke minst på grund av det tekniska kunnande och den industriella erfarenhet som härigenom förmedlas. I motionen hävdas, att bristen på sådant kapital endast kan avhjälpas genom att de internationella offentliga insatserna i större utsträckning inriktas på den privata sektorn; »det är nödvändigt att den multilaterala hjälpen inkluderar åtgärder för att starta och driva industri- och handelsföretag i de underutvecklade länderna».

Med hänvisning till ovan antydda motivering föreslås i motionen, att *an-tingen* det internationella utvecklingssamfundet (International Development Association — IDA) ges en sådan utformning att det direkt engagerar sig vid etablerandet av industri-, handels- och transportföretag inom de underutvecklade länderna *eller* en särskild etableringsfond med denna uppgift på svenskt initiativ skapas inom Världsbanken. Sedan stadgan för IDA numera antagits av Världsbankens direktion och underställts medlemsstaterna för godkännande, torde möjligheter att påverka dess utformning ej längre föreligga. Vad avser förslaget om tillskapande av ett nytt finansieringsorgan vill fullmäktige framhålla, att det 1956 såsom ett komplement till Världsbanken upprättade Internationella finansieringsbolaget (International Finance Corporation — IFC) redan ålagts uppgifter liknande de i detta förslag åsyftade. Principerna för IFC:s verksamhet avviker visserligen i någon mån från de i motionen förutsedda — främst så till vida att investeringsbolaget icke må ikläda sig ansvar för förvaltningen av företaget i vilka det investerat — men fullmäktige vill ändå starkt ifrågasätta lämpligheten av att föreslå ytterligare en internationell institution på detta område.

Med hänsyn till vad som ovan sagts anser sig fullmäktige icke kunna tillstyrka de i motionen framställda yrkandena.

Vid behandlingen av ärendet hos fullmäktige anmälde herr *Kollberg*, att han ansåg att fullmäktige hade bort tillstyrka motionen.

Utskottet

Motionärerna har anvisat två alternativa vägar i syfte att förbättra kapitalförsörjningen till privata företag i länder under utveckling, nämligen *an-tingen* en reform av IDA eller upprättandet av ett nytt internationellt finansieringsinstitut.

Utskottet vill beträffande IDA framhålla, att planerna på detta finansieringsinstitut nu fortskridit så långt att det knappast föreligger några praktiska möjligheter att från svensk sida få ändringar till stånd. Stadgan för IDA har antagits av Världsbankens direktion och underställts medlemsstaterna för godkännande.

I anledning av förslaget om upprättandet av ett nytt finansieringsinstitut

får utskottet erinra om att det vid sidan av IDA redan finns det i motionen icke omnämnda år 1956 upprättade Internationella finansieringsbolaget (IFC), vars syften i väsentliga hänseenden överensstämmer med dem som angivits för det ifrågasatta nya institutet. IFC lämnar bidrag till enskilda företags kapitalförsörjning och utgör således ett komplement till den av Internationella återuppbyggnadsbanken bedrivna, huvudsakligen på långivning till stater och statsgaranterade projekt inriktade verksamheten. Bolagets fond, till vilken Sverige bidragit med ca 6 miljoner kronor, uppgår enligt senast tillgängliga uppgifter till 94 miljoner dollar. Den 30 september 1959 hade IFC investerat medel i tjuuguått olika projekt till ett sammanlagt belopp av nära 24 miljoner dollar. Privata investerare hade dessutom deltagit med över 3 miljoner dollar. Företagen var uppdelade på tretton länder i Asien, Australien och Sydamerika.

Beträffande IFC:s verksamhet är för övrigt att nämna, att denna även avser att främja en ökad tillströmning av privat kapital till de mindre utvecklade länderna. Bolaget skall också verka för att företagsadministrativ sakkunskap tillföres dessa länders näringsliv. Däremot har bolaget icke självt ansvaret för ledningen av de företag, i vilka medel investerats, vilket närmast torde vara en fördel jämfört med det i motionen föreslagna systemet. Det har också, bl. a. från svensk sida, ansetts betydelsefullt, att finansieringsbolagets verksamhet bedrivs efter affärsmässiga linjer. Vidare förtjänar påpekas, att de utlånade medlen skall friställas genom överlåtelse av bolagets intressen till privata investerare, så snart detta låter sig göra på tillfredsställande villkor.

Då det icke torde kunna ifrågakomma att vid sidan av IDA och IFC inrätta ytterligare ett internationellt finansieringsinstitut av det slag motionärerna förordat, får utskottet avstyrka bifall till den föreliggande motionen. Utskottet hemställer,

att motionen II: 619 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 mars 1960

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Fahlander, Schmidt, Strandler, Aspling, Yngve Nilsson och Ståhle;

från andra kammaren: herrar Sköldin*, Larsson i Julita, Regnéll*, Eliasson i Sundborn, Persson i Appuna, Adamsson, Ågren och Nordgren.

* Ej närvarande vid justeringen.